

Kadernota 2024

gemeente roerdalen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Maatschappelijke ontwikkelingen	4
3. Visie en richting	7
4. Uitgangspunten	9
5. Keuzes en speerpunten 2024	10
6. Financiële positie	20

1. Inleiding

Gewoon blijven dóen, natuurlijk Samen! Dit is het motto waarmee we deze raadsperiode samen met onze inwoners en ondernemers werken aan een gemeente waarin het goed wonen, werken en leven is én blijft. De snel veranderende wereld vraagt om wendbaarheid en veerkracht. Dat geldt voor onze inwoners én voor de gemeentelijke organisatie. Investeren in de relatie en samenwerking tussen inwoners en de gemeente blijft dan ook een topprioriteit. Want we staan samen voor grote maatschappelijke opgaven. Zoals het vergroten van de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners en ontwikkeling van een duurzame en klimaatbestendige samenleving.

Met deze kadernota geven we richting aan de ontwikkeling van onze gemeente. Die willen we de komende jaren vasthouden, om zowel onze inhoudelijke als financiële doelen te halen. Het plan Roerdalen in Balans blijft ook het komend jaar leidend in onze aanpak. Het gaat om de omvorming van het sociaal domein, investeren in

duurzaamheid en om te redeneren. En we werken aan de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie. Het gaat om een grote financiële opgave om onze begroting uiterlijk in 2024 duurzaam in balans te krijgen.

We maken ons zorgen over ontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2026. We willen vooruit kijken, verder dan 2024, om samen met de gemeenteraad te bepalen wat nodig is om ook op lange termijn financieel gezond te blijven.

Deze kadernota geeft, net als het coalitieakkoord, de hoofdlijnen weer van onze koers. We staan stil bij een aantal belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen. Die zijn medebepalend voor de aandachtspunten voor 2024. Daarnaast geven we een actueel beeld van onze financiële positie en bepalen we de financiële uitgangspunten voor de nieuwe programmabegroting. We vragen de gemeenteraad de koers te bevestigen en aan te geven wat belangrijk is in de uitwerking in de programmabegroting.

2. Maatschappelijke ontwikkelingen

Het tempo van veranderingen in de maatschappij is hoog. Oorlog en klimaatverandering in Europa en elders in de wereld hebben directe gevolgen voor onze taak als gemeente. Ze dwingen ons tot korte termijnactie. Zoals de opvang van vluchtelingen en het compenseren van de hoge energiekosten. We zijn bezorgd over de toenemende kansengelijkheid. Dat stelt ons voor een nóg grotere opgave. Ook verwachten wij een taak in het opvangen van extra vluchtelingen en asielzoekers. Dat vergroot de druk op de woningmarkt, maar ook op ons zorg- en onderwijsstelsel. Want ook die staan onder druk. De woningbouw wordt bovendien beïnvloed door de stikstofcrisis. En dat naast de gevolgen van de klimaatverandering, zoals overstromingen en perioden van extreme droogte. Dit betekent dat we als organisatie wendbaar moeten zijn. Er is ruimte nodig om in te spelen op deze veranderingen. Dit zet extra druk op de strategische opgaven die we hebben gesteld op het gebied van duurzaamheid, sociale samenhang en onze financiële positie voor de langere termijn. Tegelijkertijd is dit ook een kans om de ingeslagen weg van 'Samen Doen' te verstevigen. En samen te werken aan maatschappelijk relevante opgaven. Gerichte en scherpe keuzes zijn dan wel nodig.

Het nieuwe kabinet zet met Nationale regie op de ruimtelijke ordening miljardenfondsen in voor de grote Nationale Opgaven. Die opgaven worden vertaald in programma's, zoals het Programma waterveiligheid en ruimte, het Programma woningbouw (leefbaar inclusief en gezond wonen) en het Nationaal Programma Landelijk

Gebied. De uitwerking daarvan wordt zichtbaar via de aanpak van onder andere intensieve landbouw, woningbouw, veiligheid, verduurzaming en natuurverbetering. Met woondeals en nationale programma's wil het Rijk bindende afspraken maken met woningcorporaties en gemeenten. Daarnaast wordt er met de provincies afgestemd op regioniveau.

Ook de aanpak van kansengelijkheid en armoede krijgt veel aandacht. Het streven van het kabinet is toeslagen af te schaffen en wetten en regels waar het kan te vereenvoudigen. Men wil meer uitgaan van burgerparticipatie. Met oog voor de menselijke maat. Ook lokaal werken we aan deze ontwikkeling naar minder regels en een andere rolverdeling tussen de gemeente en de inwoners.

2.1 Vertrouwen in de overheid daalt

De landelijke overheid worstelt met de gevolgen van de stikstofcrisis, de gaswinning in Groningen en het oplossen van de toeslagenaffaire. Uit landelijke cijfers blijkt dat het vertrouwen in de overheid daalt. De verkiezingen voor de Provinciale Staten werden vooral gezien als een afrekenmoment voor de landelijke politiek. We willen voorkomen dat ongenoegen leidt tot polarisatie en dat inwoners afhaken. Daarom vinden wij de kwaliteit van onze communicatie zo belangrijk. Zichtbaar zijn in de gemeente. Duidelijk zijn over wat we doen en waarom, maar ook over wat niet lukt of kan. We blijven investeren in het directe contact met inwoners zowel ambtelijk als bestuurlijk.

2.2 Open en transparante overheid/ digitalisering dienstverlening

Inwoners en bedrijven verwachten meer openheid en transparantie van de overheid. Ze moeten er op kunnen vertrouwen dat we op een veilige, transparante manier overheidsinformatie uitwisselen en inzichtelijk maken. De informatie moet beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed gearchiveerd zijn. Daarnaast nemen de digitale contacten tussen overheid en inwoners en bedrijven toe.

We hebben te maken met steeds meer wet- en regelgeving om dit te organiseren. De verschillende wetten zijn gericht op:

- het (actief) openbaar maken van overheidsinformatie op een voor iedereen toegankelijke manier;
- het recht om digitaal te communiceren met de overheid;
- toegang tot publieke dienstverleners en;
- eisen aan de betrouwbaarheid van de inlogmogelijkheden.

Dit vraagt om steeds meer investeringen in onze informatievoorziening en de digitale dienstverlening. Ons uitgangspunt is dat we voor alle inwoners bereikbaar zijn en blijven. Ook voor inwoners die moeite hebben met de digitalisering van onze samenleving.

2.3 Positie van de gemeente en de bestuurlijke inrichting

Speciale aandacht vraagt de positie van de gemeente. Het Rijk laat steeds meer taken door de gemeente uitvoeren. De vraag is: wordt de gemeente meer een uitvoeringsloket of blijft er genoeg ruimte voor medebewind? In het regeerakkoord staat hierover: 'we bezinnen ons op de positie van het lokale bestuur om het toekomstbestendig te maken.' Dit speelt op alle beleidsterreinen, zowel sociaal als ruimtelijk. Bijvoorbeeld in de opschaling van regionale samenwerkingen rondom jeugdzorg. Ook wordt landelijk steeds meer rechtstreeks ingegrepen op zowel het provinciale, regionale als het lokale woonbeleid. We zien dezelfde ontwikkeling bij de aanpak van de Nationale opgaven voor Natuur en Water. Het kabinet zet in op sterke regio's aan de landsgrens door interbestuurlijk te werken aan de (gebieds)opgaven in deze regio's. En door het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking met grensregio's in onze buurlanden.

Wij werken (eu)regionaal samen waar dat nodig is om onze doelen te bereiken. We gaan voor een nieuwe aanvraag voor een Regiodeal in de 5e tranche. Daarmee willen we doelen uit onze regionale investeringsagenda én uit onze eigen begroting realiseren. We zoeken naar geld voor onze bijdrage. Dat doen we zoveel mogelijk binnen de huidige begrotingsruimte. Tegelijkertijd willen we een overheid zijn die dicht bij de inwoner staat. Dus wat lokaal kan, doen we lokaal.

2.4 Grote opgaven

Nederland staat voor een groot aantal opgaven, zoals het oplossen van het woningtekort, de stikstofproblematiek, de klimaataanpak, een duurzame energievoorziening en herstel van natuur. Dit moet allemaal gerealiseerd worden in een klein land, waar ruimte schaars is. Naast schaarse ruimte groeit de schaarste in grondstoffen, materialen en personeel, met vertraging in projecten en stijgende kosten tot gevolg. Daarmee hebben deze ruimtelijke opgaven ook steeds meer maatschappelijke gevolgen. Hoge huurprijzen, koopwoningprijzen en energieprijzen maken dat wonen voor een deel van onze bevolking onbetaalbaar wordt. Een groeiende groep Nederlanders heeft sowieso moeite om rond te komen. We zien een groei van armoede met alle gevolgen van dien. Voor gezondheid, groeiende kansenongelijkheid voor kinderen en zorg voor ouderen. Ook in Roerdalen zijn deze gevolgen duidelijk merkbaar, zowel ruimtelijk als maatschappelijk. Wij vinden de samenhang in de aanpak van deze uitdagingen en intensieve samenwerking met alle partijen die hierin een bijdrage kunnen leveren cruciaal. Inwoners, ondernemers, woningcoöperaties en de regionale samenwerkingsverbanden waar we onderdeel van uitmaken. Zo willen we de komende jaren meer opgavegericht gaan werken.

2.5 Krapte op de arbeidsmarkt

Er heerst nog steeds een krapte op de arbeidsmarkt. Dit speelt in een groot deel van Nederland en in bijna alle beroepsgroepen. In het eerste kwartaal van 2022 waren dit 133 vacatures ten opzichte van 100 werklozen. In het vierde kwartaal van 2022 stonden 123 vacatures open per 100 werklozen.

De spanning op de arbeidsmarkt raakt ondernemers en organisaties in onze gemeente. Het geldt ook voor de beroepsgroep ambtenaren. De vraag naar gekwalificeerde medewerkers is nog nooit zo hoog geweest. Uit de vacaturemonitor van het A&O fonds Gemeenten komt naar voren dat het aantal vacatures binnen gemeenten blijft stijgen. In het vierde kwartaal van 2022 was het aantal vacatures 8% hoger dan in het eerste kwartaal van 2022.

We zien dit ook terug in onze eigen organisatie en bij het Servicecentrum MER. Het aantal openstaande vacatures neemt toe. Ze zijn niet of moeilijk in te vullen. Dat geldt zowel voor vaste functies als voor tijdelijke oplossingen via inhuur. Dit zorgt voor vertraging in de uitvoering van onze taken. We moeten steeds vaker prioriteiten stellen en bepalen wat wel en wat niet opgepakt kan worden. Inwoners merken dat, bijvoorbeeld door langere doorlooptijden van procedures.

Voor de uitvoering van Nationale programma's is extra inzet nodig. Daarvoor hebben we op dit moment, ook de huidige inhuur meegerekend, onvoldoende capaciteit.

2.6 Financiële onzekerheid

We zien dat de financiële onzekerheid groeit. Dit geldt voor zowel onze uitgaven als voor onze inkomsten. De grootste inkomstenbron is de gemeentefondsuitkering van het Rijk. Vanaf 2026 daalt dit bedrag aanzienlijk. Dit heeft onder andere te maken met de landelijke ontwikkeling om meer mogelijkheden te creëren voor belastingheffing door gemeenten.

Het financieel beeld zoals uitgewerkt en toegelicht in hoofdstuk 6, is een momentopname. De kans op een economische recessie is nog aanwezig en misschien worden de huidige kabinetsplannen bijgesteld. Uiteindelijk heeft dit ook effect op de financiële situatie van onze gemeente. Op dit moment is niet te becijferen hoe groot dit effect gaat zijn.

De wereld om ons heen verandert steeds sneller en onzekerheden nemen toe. Dit is de context waarin we deze kadernota presenteren. Onze visie op de ontwikkeling van Roerdalen, dus wat we willen bereiken, is helder. Dit realiseren in onzekere tijden vereist lef, wendbaarheid en aanpassingsvermogen van zowel het gemeentebestuur, onze inwoners en onze organisatie.

3. Visie en richting

Wij geloven in de kracht van mensen, individueel en collectief. Mensen vormen samen de gemeenschap van Roerdalen. In dorpen en buurten, jong en oud, via betaald werk, als mantelzorger, vrijwilliger of als ondernemer. Wij geloven in een samenleving waarin iedereen zoveel mogelijk meedoet. Want in vitale dorpen nemen mensen initiatief en verantwoordelijkheid voor hun buurt en hun buurtbewoners. Hierin is de afgelopen jaren al veel bereikt. Dit bouwen we verder uit, naar meer mensen en meer resultaten. Inwoners moeten gewoon makkelijk mee kunnen doen. Zo dragen we samen bij aan geluk en levensvoldoening van alle mensen in Roerdalen. Onze kernwaarden respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid, zijn bepalend voor onze manier van werken.

We werken aan een nieuwe rolverdeling tussen de gemeente en de gemeenschap. We experimenteren met nieuwe werkwijzen. Zowel inwoners als de gemeente kunnen hiervoor het initiatief nemen. Zo leren we al doende wat in Roerdalen het beste werkt.

We hebben voor de komende jaren zeven speerpunten benoemd in het coalitieakkoord. Daar willen we samen met onze inwoners en ondernemers aan werken. In de infographic op de volgende pagina staat de essentie van wat we willen bereiken in de raadsperiode 2022-2026. Jaarlijks leggen we met de kadernota de focus op het eerstvolgende jaar. Dit werken we vervolgens uit in de programmabegroting. In hoofdstuk 5 benoemen we de belangrijkste aandachtspunten voor 2024.

Coalitieakkoord Roerdalen 2022-2026

Gewoon blijven dóen, natuurlijk samen!

Dit zijn onze speerpunten voor de komende jaren:

1 Samen doen

Dit willen we bereiken:

- Uitstekende dienstverlening en communicatie.
- Een organisatie die doet wat ze belooft.
- Een netwerk van gemeente en inwoners.
- Meer betrokkenheid van raadsleden.

2 Omvorming sociaal domein, de mens centraal

Dit willen we bereiken:

- Kansrijk opgroeien en vitaal ouder worden.
- Samen tegen armoede en eenzaamheid.
- Iedereen telt mee.
- Gezonde basisschool, groene speelplaats.
- Openbare ruimte die uitnodigt tot beweging.
- Extra aandacht voor de jeugd.
- Betere integratie van nieuwe inwoners en statushouders.
- Digitale ontwikkeling, toegankelijk voor iedereen.

3 Duurzame energie, natuur en klimaat

Dit willen we bereiken:

- Nieuwe duurzame energiebronnen voor en door Roerdalen.
- Iedere inwoner moet mee kunnen doen.
- We geven zelf het goede voorbeeld.
- Krachtige lokale én regionale samenwerking.
- Roerdalen voorbereiden op klimaatverandering.
- Nieuwe natuur.

4 Bouwen en wonen

Dit willen we bereiken:

- Bouwen naar behoefte
- Gemeentelijke regie op woningbouw.
- Toekomstbestendige woningvoorraad.

5 Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

Dit willen we bereiken:

- Groter bewustzijn van een veilige leefomgeving.
- Passende accommodaties voor leefbare dorpen.
- Veilige en goed onderhouden wegen, trottoirs en fietspaden.
- Duurzame verlichting.

6 Groene gemeente, met een gezond ondernemersklimaat

Dit willen we bereiken:

- Economische ontwikkeling in balans met natuur en landschap.

7 Begroting in balans

Dit willen we bereiken:

- Lagere kosten voor zorg en ondersteuning.
- Nieuwe structurele inkomsten.
- Een compacte en slagvaardige organisatie.

gemeente roerdalen

Het volledige coalitieakkoord kunt u vinden op onze website:
www.roerdalen.nl/college-van-burgemeester-en-wethouders

4. Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn bepalend voor onze aanpak.

4.1 Dorpsgerichte aanpak

Het dorp is ons vertrekpunt als het gaat om sociale samenhang, leefbaarheid en de leefomgeving. We richten onze organisatie in om dorpsgericht te werken.

4.2 Opgavegericht werken

De opgaven die leven onder onze inwoners staan centraal. Samen met hen, onze ondernemers, vrijwilligers en professionals maken we het verschil. Denken in kansen in plaats van problemen. En eerst handelen vanuit mogelijkheden en daarna pas vanuit regels.

4.3 Meervoudige overheid

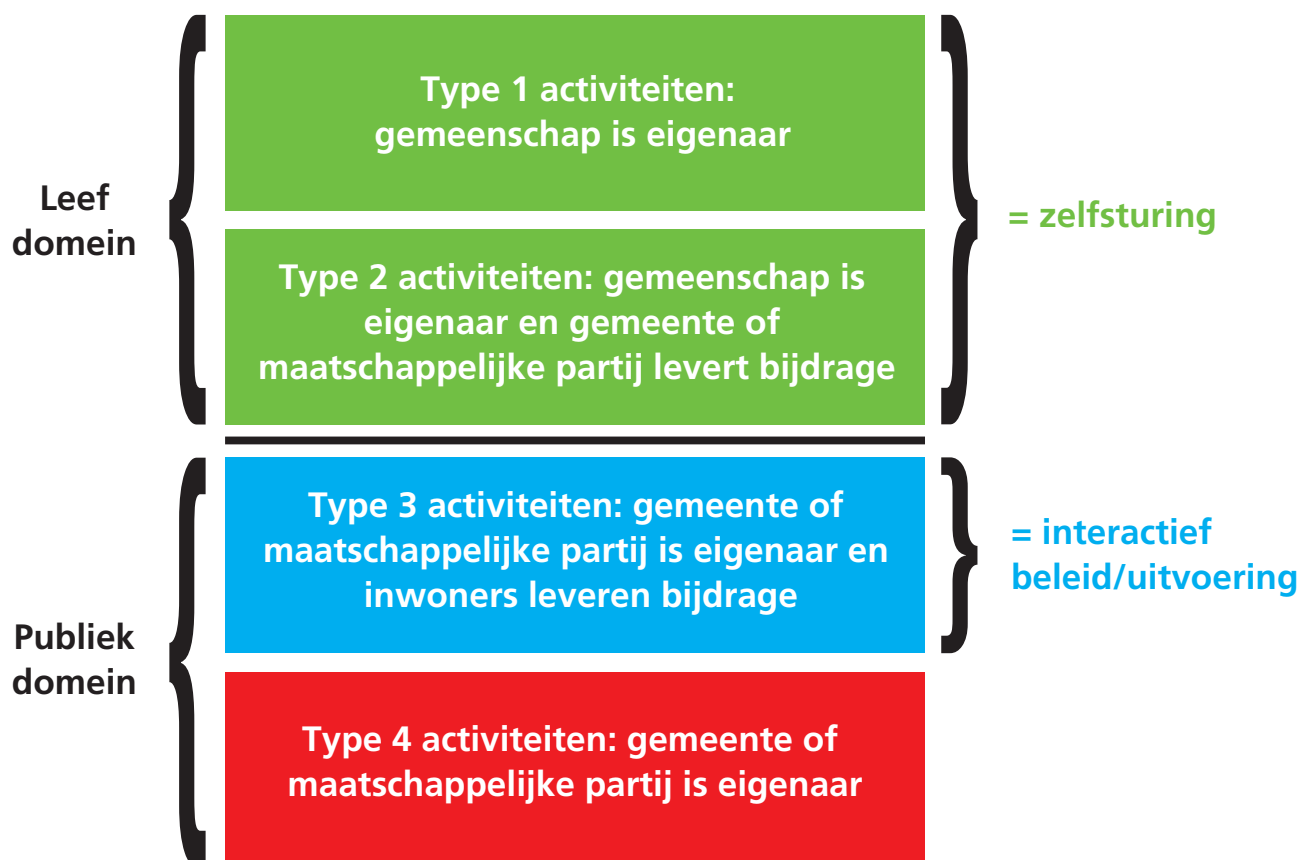
Onze rol en verantwoordelijkheid is niet in alle taken hetzelfde. We werken volgens het model meervoudige overheid, waarin de verschillende rollen van de gemeente

en de inwoners centraal staan. We zoeken samen met onze inwoners naar de beste invulling van ieders rol.

4.4 Lokaal doen wat kan, samenwerken als het nodig is

We werken het liefst zo dicht mogelijk bij onze inwoners. Een gemeente die zichtbaar dichtbij is, met korte lijnen naar bestuur en medewerkers.

Als het aantoonbaar toevoegde waarde heeft werken we ook (eu)regionaal samen. Bijvoorbeeld bij specialistische of gemeente-overstijgende taken. Het Servicecentrum MER is een belangrijke uitvoeringsorganisatie op het gebied van onze bedrijfsvoering en uitvoeringstaken (Omgevingsdienst en Sociaal Domein).

5. Keuzes en speerpunten 2024

5.1 Samen doen

Samen doen betekent dat we steeds meer vanuit maatschappelijke, voor inwoners belangrijke opgaven werken en vanuit het principe van een meervoudige en 'andere overheid'. En minder vanuit afzonderlijke beleidsdomeinen. Dus meer in samenhang en in samenwerking met inwoners en partners.

Netwerk van gemeente, inwoners en ondernemers

We willen ook in 2024 investeren in de samenwerking met inwoners en in de ondersteuning van burgerinitiatieven. De samenwerking met ondernemers geven we in het bijzonder aandacht. De projecten waaraan we samen werken leren ons hoe we de rolverdeling tussen gemeenten en inwoners kunnen verbeteren. We willen ontwikkelen naar een 'andere overheid', waarin we faciliterend en ondersteunend zijn als inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun woon- en leefomgeving. We verankeren dit in onze organisatie en bouwen gezamenlijk aan een netwerk van gemeente, inwoners en ondernemers.

Dienstverlening

We blijven werken aan verbetering van de dienstverlening, zowel via de gemeente als via het Servicecentrum MER. Dat doen we steeds meer digitaal. De toename en de strengere eisen die gesteld worden aan digitaal verkeer, zorgen ervoor dat de verdere ontwikkeling van de digitale dienstverlening essentieel is. Zo gaan we verder met het ontwikkelen van digitale formulieren. Het toegankelijk houden van onze website is een continu verbeterproces. We pakken de digitale dienstverlening zoveel mogelijk op in gezamenlijkheid met de MER-organisaties. Bij al deze ontwikkelingen borgen we de informatieveiligheid. Daarvoor gebruiken we landelijke normen als uitgangspunt.

We werken aan 'Digitaal informatiepunt digitale overheid'. Steeds meer bibliotheken in Nederland starten een dergelijk informatiepunt, waar inwoners makkelijk terecht kunnen met vragen over onder andere Digi-D, belastingen, zorg of uitkeringen.

Het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet dat (nog) in ontwikkeling is, heeft als doel om de inwoners te ondersteunen in het vergunningsproces.

We werken zo veel mogelijk op basis van vertrouwen bij het beoordelen en afhandelen van aanvragen, zowel digitaal als fysiek. Tegelijkertijd is zorgvuldigheid, herkennen van pogingen tot fraude en misbruik van gegevens van groot belang.

5.2 Roerdalen in balans: begroting in balans

Bij de voorbereiding van de begroting 2021-2024 bleek een groot meerjarig **oplopend tekort in de structurele inkomsten** van bijna €3,5 miljoen. We hebben toen besloten om dit probleem op een andere wijze aan te pakken, waarbij we toegroeien naar een structurele balans tussen uitgaven en inkomsten. Zonder de kwaliteit die we de laatste jaren samen met inwoners hebben opgebouwd te benadelen. Dit doen we met het project 'Roerdalen in Balans'. Dit plan bestaat uit drie kostenbesparende onderdelen. We hebben de eerste positieve resultaten behaald. De grootste besparingen en nieuwe inkomsten moeten we de komende jaren bereiken, gekoppeld aan belangrijke inhoudelijke resultaten. We verwachten dat het niet haalbaar is om alle financiële resultaten in 2024 te realiseren. We gaan de raad hierover uitgebreid informeren en willen volgend jaar bepalen of en hoe we verder werken aan 'Roerdalen in Balans' na 2024.

Onderdelen van 'Roerdalen in balans':

Omvorming Sociaal Domein: we regelen de zorg meer dichtbij vanuit de inwoner (zie 5.3). De beoogde kostenbesparing is €1.700.000,- per 2024. Ondanks de positieve resultaten van pilots zien we de kosten vooral in de jeugdzorg stijgen. De coronajaren hebben op de jongeren een grote impact gehad en de psychische gezondheid toont een neerwaartse trend. We willen de grip op de organisatie van het sociaal domein verder versterken. We streven naar betaalbare zorg, ook op lange termijn, en kijken naar de mogelijkheden voor kostenbeheersing.

Investeren in duurzaamheid: We hebben de opdracht om bij te dragen aan de Europese en Nationale klimaatdoelen. In twee fasen (periode tot 2030 en tot 2050) werken we stapsgewijs toe naar een energieneutrale gemeente die vrijwel volledig gebruik maakt van duurzame en hernieuwbare energie. We combineren deze duurzaamheidsopgave met kostenbesparing en zorgen voor nieuwe inkomstenbronnen door te investeren in duurzame energieprojecten.

We zoeken naar balans tussen drie onderdelen:

- Het realiseren van de duurzaamheidsdoelen
- Zorgen voor financieel rendement voor de gemeente
- Zorgen voor maatschappelijk en financieel rendement voor onze inwoners

We verwachten de gewenste structurele opbrengst en verlaging van kosten van €325.000,- niet in 2024 te realiseren. De realisatie van het eigen zonnepark en de reclamemast kosten meer voorbereidingstijd.

Eén van de besparingsposten is de verlaging van het energieverbruik van het gemeentelijk vastgoed en

daarmee de energiekosten. Bijvoorbeeld door isolatie van gebouwen. Hierdoor verminderen we de meerkosten als gevolg van de sterk stijgende energieprijzen. De ontwikkeling van windmolens kan op termijn zorgen voor nog meer structurele nieuwe inkomsten. De gemeenteraad moet nog definitief besluiten over de haalbaarheid van windenergie in Roerdalen.

In control: Alle overige besparingen uit het plan 'Roerdalen in Balans' worden gemonitord vanuit het project 'In Control' (besparingen en meeropbrengsten).

Een belangrijke besparing is de realisatie van de efficiency van de eigen organisatie (overhead) en het Servicecentrum MER. Uiterlijk per 2024 hebben we onze eigen organisatiestructuur aangepast en de kosten voor overhead verminderd. Ook het Servicecentrum MER heeft de organisatiekosten verlaagd. Dit draagt bij aan onze kostenbesparing.

Daarnaast werken we via het project 'In Control' aan de verbetering van de sturingsinformatie in de organisatie. Dit is een continu proces. Zo verbeteren we de grip op de financiële taakstellingen en uitvoering van beleid. We hebben het proces van planning en control en de onderlinge samenhang met verschillende ondersteunende processen in beeld gebracht. De eerstvolgende verbeteractie wordt het zorgen voor betere rapportages.

Tot slot willen we verder toegroeien naar kosten-dekkendheid van leges. Een kanttekening hierbij is dat volledige kostendekking niet altijd haalbaar is. Sommige legestarieven zijn wettelijk vastgelegd of de raad heeft gekozen om bepaalde legestarieven niet volledig kostendekkend te maken. In 2024 krijgen we te maken met de Omgevingswet en als gevolg daarvan de veranderingen in leges voor vergunningen.

5.3 Omvorming Sociaal Domein, de mens centraal

Ook in 2024 organiseren we de zorg en ondersteuning van inwoners van Roerdalen effectief, dichtbij en laagdrempelig. Vanuit wat nodig is en met het oog op meer passende hulp, minder verkokering en besparing van kosten. Volgens een stevige sociale basis. We zijn vanuit de omvorming sociaal domein gestart met het uitbreiden van de hulpcapaciteit in Roerdalen in de vorm van pilots op sleutelposities: bij de huisarts, het sociaal team, de basisschool en het Centrum voor Jeugd en Gezin. We trekken deze lijn met meer scherpheid door in 2024. Wat werkt zetten we door, wat niet werkt stoppen we voortijdig. Het financieel doel van de omvorming: een besparing van € 1.700.000,- per 2024 blijkt in die omvang niet haalbaar. Er is meer tijd nodig voor de inwerking van de maatregelen van de omvorming: de pilots zijn later gestart vanwege het coronavirus en het vinden van beschikbare professionals. Bovendien laten de landelijke maatregelen jeugdhulp en de landelijke hervormingsagenda jeugdhulp op zich wachten.

We zien sinds de coronacrisis bovendien een niet voorziene toename van problematiek bij jeugdigen. Dit is een landelijke trend. Daar komt bij dat veel tarieven in de zorg op aangeven van het Rijk een forse stijging laten zien. We actualiseren om die reden de financiële en inhoudelijke doelen van de omvorming en maken de tussenbalans op. Het is op dit moment te vroeg om (definitieve) conclusies te trekken.

Tussenbalans

Er is sinds 2019, het peiljaar van de omvorming, veel veranderd. We maken in 2023 de balans op van de Omvorming Sociaal Domein. Wat zien we, wat doen we en wat levert al resultaat op? Hoe kunnen we de grip versterken? We zetten scherper in op het monitoren en controleren van resultaten. De uitkomsten van dit proces en de financiële vooruitzichten verwerken we in de begroting 2024.

We verlengen de periode van de pilots naar 2024. Gericht op een stevigere inzet op preventie en basisondersteuning. We gaan aan de slag met de plannen voor de landelijke akkoorden GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (integraal zorgakkoord). De lijn van de omvorming en de pilots passen hier goed bij. Hetzelfde geldt voor de door het Rijk opgestelde Hervormingsagenda jeugdhulp. Die roept op tot enerzijds meer lokaal georganiseerde hulp en anderzijds meer regionale samenwerking rondom gespecialiseerde hulp. In 2024 volgt er een wetswijziging die het inperken van de (gespecialiseerde) jeugdhulp en het besparen van kosten mogelijk maakt: het Rijk wil dat de jeugdhulp fors ingeperkt wordt tot een kleinere doelgroep kwetsbare jeugdigen. In Roerdalen geven we de jongeren gerichte aandacht en betrekken we hen bij de verdere mogelijkheden in de dorpen op het gebied van ontmoeten, ontplooiën en ontspannen. We versterken de pedagogische basis bij de kindvoorzieningen en voorschoolse inzet.

We richten ons in 2024 op het vitaal ouder worden. Enerzijds door de regionale samenwerking rondom wonen en zorg, anderzijds via de extra inzet projecten als Valpreventie, Welzijn op Recept, mantelzorg en eenzaamheid via de lijn van het GALA.

Iedereen telt mee

We hebben met vijf gemeenten in Midden-Limburg Oost de meerwaarde van een Nieuwe Entiteit (NEio) onderzocht voor de opgave 'doorontwikkeling Participatiewet'. Begin 2023 hebben we besloten om niet verder te gaan met het opzetten van een nieuwe entiteit. In 2023 en 2024 bekijken we hoe we lokaal, samen met onze uitvoeringsorganisatie Servicecentrum MER én onze lokale ondernemers zo goed mogelijk invulling kunnen geven aan deze opgave. Bijvoorbeeld met het project 'Outdoor Campus Roerdalen', waarmee we inwoners opleiden voor een baan in het groenonderhoud.

Tegelijkertijd spelen er ook veel ontwikkelingen in de regio. We werken aan een herinrichting van de arbeidsmarktregio om versnippering tegen te gaan en hiermee betere dienstverlening te realiseren voor onze inwoners. Ook onderzoeken we de toekomstscenario's van het participatiebedrijf Westrom.

Aanvullend zetten wij in 2024 in op:

- We geven gezien de toename van nieuwe inwoners een vervolg aan de in 2023 op te starten 'Human Library'.
- We implementeren de pilots sociale basis en de maatregelen van de pilot 'Bestaanszekerheid' (en de aanpak armoede).
- We zetten in op verbetering van de regionale samenwerking rondom specialistische taken die we als gemeente alleen niet kunnen uitvoeren.
- We zetten in op een nieuwe aanpak voor statushouders in samenwerking met Vluchtelingenwerk, Nieuwe Buren.
- We gaan aan de slag met de zorgplicht voor een fysieke Bibliotheek in Roerdalen.
- We gaan aan de slag met het jeugd- en jongerenbeleid. Hiervoor leggen we in 2023 de basis. Dat doen we samen met de jongeren.
- In het verlengde van de evaluatie en actualisatie van het accommodatiebeleid nemen we de laatste besluiten over maatschappelijke accommodaties zoals jeugd- en jongerenhuizen en buurthuizen. Dat doen we op basis van onder andere het jeugdbeleid en rekening houdend met de wens om maatschappelijke accommodaties te verduurzamen.

5.4 Duurzame energie, natuur en klimaat

We dragen bij aan een wereldwijde transitie naar een duurzame(re) samenleving. Deze opgave wordt vertaald in Europees, landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal beleid. Onze aanpak is tweeledig. Enerzijds zorgen we voor de kaders en randvoorwaarden en ondersteunen we inwoners en ondernemers. Anderzijds willen we zelf het goede voorbeeld geven met de aanleg van zonnedaken, een eigen zonneveld, de ontwikkeling van windmolens en energiebesparende maatregelen in ons vastgoed. Waar mogelijk werken we samen met de coöperatie Duurzaam Roerdalen.

Voor de uitvoering van de meeste klimaatopgaven is grond nodig. Hierdoor neemt de schaarste op de grond-

markt toe. We willen in goed overleg met alle belanghebbenden invulling geven aan de klimaatopgaven. We richten op zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik, zowel binnen als buiten de bebouwde omgeving.

De mogelijke ontwikkeling van een grote leidingstrook door onze gemeente (Delta Corridor) is nog onzeker. Deze leidingstrook doorkruist waardevolle gebieden, zoals de Meinweg, het Roerdal en Munnichsbos. We hebben nu nog geen rekening gehouden met de consequenties van deze ontwikkeling voor onze organisatie.

Duurzame energie

We willen in 2023 een besluit nemen over de grootschalige opwek van duurzame energie, waaronder de realisatie van het zonneveld nabij de stortplaats Montfort, waarvan de realisatie is voorzien voor 2024. In 2023 voeren we een verkennend proces uit voor de plaatsing van windmolens in Roerdalen. Afhankelijk van het resultaat hiervan komen hier in 2024 acties uit voort. Met de uitvoering van het plan 'Zon op Dak' blijven we inwoners zoveel mogelijk ontzorgen en stimuleren om zonnepanelen op hun dak te leggen. De door de gemeenteraad gevraagde evaluatie van het 'Actieplan Duurzame Energie' (1.0) en het beleid voor duurzame energie bereiden we in 2023 voor. We verwachten dat de besluitvorming in de raad over het nieuwe beleid en het nieuwe actieplan begin 2024 worden afgerond. Onze aanpak sluit aan op de afspraken in RES 1.0 en de 'Investeringsagenda Midden-Limburg. Verbindend Hart van Limburg in Uitvoering'.

De uitwerking van de 'Transitievisie Warmte' is een belangrijk aandachtspunt in 2024. Op basis van onderzoek en beleidsregels zorgen we voor een aanpak voor een pilotwijk. De resultaten van deze pilot vertalen we zoveel mogelijk tot een blauwdruk voor andere wijken in onze gemeente. Een verbetering van de eerder opgestelde beleidsregels maakt ook onderdeel uit van de pilot evaluatie.

We blijven ook investeren in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. We willen de verbouwing en verduurzaming van de gemeenteloods in Melick uiterlijk in 2024 afronden. De voormalige gemeenteloods in Sint Odiliënberg krijgt een multifunctioneel karakter. We onderzoeken in hoeverre het dak voor energieopwek-

king gebruikt kan worden, de loods voor elektrische opslag gebruikt kan worden met een laadfaciliteit voor gemeentelijke voertuigen en de reststroom direct aan het gemeentehuis geleverd kan worden. Daarnaast willen we ook ander gemeentelijk vastgoed of maatschappelijk vastgoed verduurzamen. Daarmee zorgen we voor kostenverlaging in de exploitatie. Deze voorzieningen kunnen op deze manier makkelijker voor en door onze inwoners in stand worden gehouden.

Natuur en bosbrandpreventie

In 2024 zetten we de (grensoverschrijdende) samenwerking in de natuur- en bosbrandpreventie voort. We voeren de maatregelen en acties uit het 'Risicobeheerplan 2021-2025 Natuur- en Bosbrand Meinweg-Grenzwald' uit. We werken aan de uitvoering van het project 'Natuur- en Bosbrandbeheersing 2023-2026, INTERREG VI – A'. Hiermee wordt onze regio voorloper in het in de praktijk brengen van nieuwe mogelijkheden. Voor de uitvoering van maatregelen kan de inzet van gemeentegrond nodig zijn, bijvoorbeeld voor natuurcompensatie.

Nationaal Park Nieuwe Stijl

Sinds 2021 bevindt het Nationaal Park De Meinweg zich in een transitieproces. Doel van dat traject is om vanaf 2024 een doorstart te maken met nieuwe en grotere ambities. Onze ambities zijn: versterking van de natuur en het landschap, meer belevingsmogelijkheden, extra verdienmogelijkheden voor ondernemers en agrariërs en een grotere betrokkenheid van de

samenleving door middel van onderzoek en educatie. Onderdeel van deze ambities is ook een gebiedsuitbreiding. Het huidige park is 1800 hectare groot en bevat vrijwel uitsluitend Natura 2000 natuur. We streven naar een natuur- en landschapspark oostelijk van de Maas, dat vier à vijf keer zo groot is. Globaal van het Swalmdal, inclusief Meerlebroek in het noorden tot en met de Vlootbeek, het Annendaalsbos/Maria Hoop en Haese-laarsbroek/Lilbosch in het zuiden.

Daarmee is overigens niet gezegd dat we dit hele gebied willen omvormen tot natuurgebied. We willen niemand planologisch beperken met het Nationaal Park Nieuwe Stijl. We willen juist kansen bieden voor natuurinclusief agrarisch beheer, streekproducten en gastvrije ontvangst van bezoekers met educatie, participatie en overnachtingsmogelijkheden.

Aan het eind van 2023 is duidelijk hoe de ontwikkeling van het vernieuwde Nationaal Park verder gaat. Hoe ziet de doorstart eruit, welke ambities en taken heeft het park, welke partners doen er op welke manier mee en hoe is de financiering geregeld?

We lopen met deze transitie in de pas met het transitieproces van alle Nederlandse Nationale Parken. Met het Interprovinciaal Overleg (IPO), met de Nationale Parken en met maatschappelijke partners werkt het Rijk aan een 'Beleidsprogramma Nationale Parken'. Er zijn duidelijke signalen dat het Rijk vanaf 2024 weer

wil bijdragen aan de Nationale Parken, maar wel op nadrukkelijke voorwaarde dat provincies en de regio dat ook doen (cofinanciering). Komt er geen steun vanuit de provincie en de regio? Dan komt er ook geen steun vanuit het Rijk. We doen in de begroting een voorstel voor een structurele financiële bijdrage vanuit Roerdalen.

Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG)

In 2023 heeft de provincie Limburg samen met diverse stakeholders, waaronder de gemeente Roerdalen, het 'LPLG Meinweg' opgesteld. Hierin zijn hoofdkeuzes gemaakt op de vijf centrale opgaven en doelen die het Rijk en de provincie voor onze regio hebben geformuleerd:

- Natuur
- Stikstof
- Water
- Klimaat
- Landbouwperspectief

Deze opgaven moeten nu uitgewerkt en gerealiseerd worden. Welke rollen en taken hiervoor bij de gemeente komen te liggen is nu nog niet bekend. We zetten de ondersteuning voort om de al aangewezen gebieden voor nieuwe natuur in Roerdalen te realiseren. We geven samen met de provincie prioriteit aan de Natura 2000 gebieden in onze gemeente en vooral aan de ontwikkeling van het Flinke Ven. We zijn bereid gemeentegronden in te zetten voor deze ontwikkeling en de uitvoering van het LPLG. Dat doen we in nauwe samenwerking met de agrarisch ondernemers, de provincie en het waterschap.

Klimaatadaptatie

De komende jaren staan in het teken van de duurzame,

groenere en klimaat adaptieve woonomgeving. Daarmee dragen we bij aan de uitvoering van het 'Deltaplan Ruimtelijke adaptatie'. Dit is een plan van de Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te beperken.

Het klimaatrobuust maken van de watersystemen betekent dat de Limburgse overheden samen met het Rijk de al bestaande plannen voor hoogwaterveiligheid van de Maas en die voor de zijrivieren en beken (Water in Balans) versneld willen uitvoeren. Het plan 'Naar een robuust watersysteem in Limburg' geeft aan dat voor een robuust watersysteem meerdere opgaven moeten worden opgepakt. Zoals de landbouwtransitie, de energieopgave en stikstofaanpak. Water is hierin het leidende principe in de ruimtelijke ordening: alleen bouwen op plekken waar dat vanuit wateroogpunt kan en kijken welke functies wel mogelijk zijn in gebieden met wateroverlast en droogte. Het extreem hoogwater in juli 2021 leidde in Limburg tot enorme maatschappelijke, financiële en emotionele schade. Ook in Roerdalen werden inwoners en ondernemers getroffen. Daarom geven we in 2024 prioriteit aan het Programma waterveiligheid. We willen dat onze gemeente zo goed mogelijk gebruik kan maken van financiële ondersteuning van het Rijk. Daarnaast ondersteunen we het inwonerinitiatief 'Hoogwaterwacht Vlodrop'.

We willen dat de bossen, natuurterreinen en landschappelijke beplantingen zodanig beheerd of omgevormd worden, dat ze toekomstbestendig zijn. En ook met de klimaatveranderingen mee kunnen bewegen. Daarom maken we een langetermijnvisie en een maatregelenpakket voor de komende tien jaar. In 2024 gaan we de volgende stappen zetten in de uitvoering van deze beheersmaatregelen.

5.5 Transitie wetgeving fysieke leefomgeving

De komende jaren staan ons veel veranderingen te wachten in de wetgeving voor de fysieke leefomgeving. Het is nodig om ruimte en tijd te reserveren voor deze verandering. Ook om te reflecteren en te leren.

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet is een ingrijpende wijziging in het omgevingsrecht. Zo ingrijpend, dat het veel tijd, geld en energie kost om 'klaar te zijn' voor de inwerkingtreding.

De Omgevingswet gaat over veel beleidsdomeinen, activiteiten en onderwerpen. De fysieke leefomgeving met verschillende thema's, zoals geluid, water, bodem of cultureel erfgoed komen in de nieuwe wet samen. Maar ook maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, mobiliteit of gezondheid krijgen een plek binnen deze omvorming.

Nadat de Omgevingswet in werking is getreden hebben we tot uiterlijk 31 december 2029 voor de volledige transitie. Daar geven we de komende jaren prioriteit aan. In die transitie naar het nieuwe wettelijke stelsel zullen medewerkers, inwoners en bedrijven ondersteuning vragen bij onderwerpen die niet altijd voorzien zijn binnen onze huidige werkwijze. Deze transitie vraagt ook om een nieuwe werkhouding. Hoe geven we het 'samen doen' vorm in deze transitie?

Wet Kwaliteitsborging

De Wet kwaliteitsborging voor bouwen verplaatst de toetsing aan de bouwtechnische eisen van een bouwwerk van de gemeente naar een onafhankelijke partij: een kwaliteitsborger. Dit geldt niet direct voor alle bouwwerken. In eerste instantie moet de bouwkundige toetsing van onder andere grondgebonden woningen, vakantiewoningen en bedrijfspanden met maximaal twee verdiepingen worden getoetst en begeleid door een kwaliteitsborger. Deze bouwkundige toetsing komt daarmee als gemeentelijke taak te vervallen.

5.6 Wonen voor iedereen

In het hele land is sprake van een krapte op de woningmarkt. Om die reden heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening op 9 maart 2023 met de Provincie

Limburg, de Limburgse gemeenten, woningcorporaties en het Waterschap Limburg de 'Woondeal Limburg' getekend. Deze woondeal is een nadere uitwerking van het Limburgse Provinciale bod van 13 oktober 2022. Hierin is afgesproken dat partijen zich gezamenlijk inzetten voor de realisatie van de kwalitatieve en kwantitatieve provinciale huisvestingsopgave door een bruto toevoeging van 26.550 woningen. Daarnaast is men bereid om 20.000 woningen extra te realiseren. Daarmee dragen we ook in Limburg bij aan het oplossen van het woningtekort en de ambitie om in heel Nederland in totaal 900.000 nieuwe woningen te bouwen.

We hebben steun van de Rijksoverheid nodig om aan de stapeling van aanvullende eisen (voor de juiste kwaliteit van woningen, klimaat, de wateropgave en waterveiligheid, verduurzaming, circulariteit en natuur-inclusief bouwen) te kunnen voldoen. Goede plannen, op de juiste plek versneld uitvoeren en daarbij innovatieve (flex)concepten een kans bieden, vormen de kern van deze opgave. Voor Roerdalen is daarbij het ambitieuze bouwprogramma uit de Structuurvisie Wonen Midden Limburg 2022 tot en met 2025 leidend. De opgave is groot. Daarom hebben we deze opgave uitgesplitst in een viertal lokale thema's. De ontwikkelingen volgen zich in rap tempo op waarbij het een uitdaging is om deze ontwikkelingen te volgen en te verankeren in ons woonbeleid. Om dat te kunnen moet er snel geschakeld worden en zijn dynamische bouwstenen belangrijk. We schetsen hieronder de vier thema's met bijbehorende opgaven. In de uitwerking hiervan verkennen we ook de mogelijkheden om met meer dan twee bouwlagen te bouwen waar dat kan.

Bouwen naar behoefte

Voor Roerdalen is het belangrijk dat we een gezond evenwicht vinden tussen de huidige en toekomstige woonbehoefte. We bouwen in ieder dorp zowel tijdelijke als permanente woningen. Daarbij kijken we ook of onze kerngrenzen zoals weergegeven in de 'Omgevingsvisie Roerdalen 2050' nog wel actueel zijn. We kijken ook naar de prioritering van onze woningbouwprojecten zodat we aan het bouwen in iedere kern kunnen voldoen. Daarmee voorzien we in de woonbehoefte en willen we (nieuwe) inwoners langdurig aan onze gemeente binden. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van onze

kernen en een gezonde(re) bevolkingsopbouw van onze gemeente. De aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Verder wordt bereikbaarheid (zowel mobiliteit als digitale bereikbaarheid) steeds belangrijker. We willen ook op lange termijn een aantrekkelijke woongemeente blijven en waar mogelijk de leefbaarheid versterken. Daarom willen we als gemeente meer regie voeren op de woningbouw en zorgen dat er gebouwd wordt naar behoefte. Om te kunnen voldoen aan de afspraken uit de Woondeal is het noodzakelijk dat deze afspraken erankerd worden in lokaal beleid. Onze prioriteit is het bouwen van woningen voor diverse doelgroepen, waarbij we innovatieve projecten ruimte bieden.

Wonen en zorg

Vanaf 1 januari 2024 zijn gemeenten verplicht een Woonzorgvisie te hebben. Dit naar aanleiding van een advies van de 'Taskforce Wonen en Zorg'. Samen met zorgpartijen en Wonen Limburg werken we aan een visie voor Roerdalen die de verbinding vormt tussen de 'Structuurvisie Wonen', 'De omgevingsvisie Roerdalen 2050' en het 'Beleidskader sociaal domein Midden Limburg Oost 2020-2028'. Deze visie moet inzicht geven in de instrumenten die wij kunnen inzetten om zo de juiste randvoorwaarden te scheppen om te komen tot een aanpak om inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen waarbij uitgegaan wordt van de eigen kracht van onze inwoners. De komende jaren werken we daar actief aan.

Wonen voor iedereen

Ook in 2024 heeft de realisatie van de tijdelijke woningen in alle kernen prioriteit. We geven ook het komende jaar

extra aandacht aan de integratie van inwoners die in de tijdelijke woningen komen, die we in ieder dorp realiseren. Daarnaast is het mogelijk dat we een nieuwe opgave krijgen voor de huisvesting van ontheemden (vluchtelingen en statushouders). Daar bereiden we ons op voor. Daarnaast investeren we in de samenwerking met de woningcorporatie(s) en de huurdersbelangenvereniging. We maken concrete prestatieafspraken op alle thema's van ons woonbeleid.

Duurzaam wonen

We hebben ook aandacht voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad (levensloopbestendig en energetisch) en de potentiële verdunningsgebieden, waar we op lange termijn juist weer minder huizen nodig hebben. We willen daarbij op zoek gaan naar meer samenhang in de komende jaren.

5.7 Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

We werken aan een aantrekkelijke en veilige leefomgeving met passende voorzieningen en accommodaties. We willen het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zoveel mogelijk dorpsgericht gaan aanpakken. Daarnaast blijven we investeren in de fietsverbindingen tussen de dorpen.

We willen dat onze inwoners minder vaak, en het liefst helemaal geen, slachtoffer zijn van onveilige situaties. Denk aan cybercriminaliteit, maar ook aan brand en inbraak. We zetten in op preventie en ondersteunen onze inwoners. We besteden extra aandacht aan de jeugd. Door middel van bijvoorbeeld de Risk Factory leren jongeren meer over bijvoorbeeld de risico's van drugshandel en sexting.

Voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en capaciteitsuitbreiding van de politie trekt het kabinet vanaf 2022 jaarlijks een half miljard euro extra uit. Voor Roerdalen is ondermijning ook een prioriteit. De pilot van de 'MER ondermijningstafel' is succesvol afgerond. We zetten deze samenwerking en aanpak structureel voort. De ondermijningstafel is een samenwerkingsverband tussen de veiligheidspartners en de MER-gemeenten om ondermijning aan te pakken. De BOA-capaciteit is uitgebreid met het extra rijksgeld dat hiervoor beschikbaar is gekomen.

We versterken de verbinding tussen zorg en veiligheid. Denk hierbij aan (overlastgevende) complexe casuïstiek, zorgmijders of hoarding situaties. Dat doen we zowel lokaal als regionaal.

5.8 Groene gemeente, met een gezond ondernemersklimaat

Een natuurlijke omgeving draagt bij aan het welzijn van mensen. Deze waarde is belangrijk voor een aantrekkelijke woonomgeving en waardevolle activiteiten in de vrije tijd. Wij willen onze natuur graag meer toegankelijk maken, zodat er meer mensen van kunnen genieten omdat onze ondernemers hier baat bij hebben. We blijven deelnemen aan de ontwikkeling van de hoogwaardige fietsverbinding Midden-Limburg (internationale fietsverbinding tussen Nederweert en Mönchengladbach, via Roerdalen) en de uitvoering van de toeristische overstappunten (bijvoorbeeld natuurhubs, parkeervoorzieningen rondom de Meinweg).

Uit landelijk onderzoek blijkt dat de economische waarde van natuurrecreatie en -toerisme gestaag toeneemt. Bij de ontwikkeling van natuur binnen onze gemeente zijn we voortdurend op zoek naar een goede balans tussen de natuurwaarden en de economische kansen.

In 2022 zijn we gestart met een nieuw beleidskader voor recreatie en toerisme. In 2023 wordt dit door het college vastgesteld. De vier strategische pijlers die dit beleid verder vorm moeten geven zijn:

- Versterken van huidig aanbod
- Vernieuwen en innoveren
- Samen staan we sterk
- Positionering van de gemeente

Samen met inwoners, ondernemers en alle andere partners waarmee we samenwerken - buiten en binnen het gemeentehuis – gaan we in 2024 uitvoering geven aan dit plan.

De eerste concrete projecten die in 2023 worden opgestart en in 2024 verder worden uitgewerkt zijn:

- Het opwaarderen van de ruitercrossbaan op de Meinweg.
- Het opstarten van het Keyport-project 'Regio in je rugzak' met als doel om de jeugd enthousiast te maken voor de regionale arbeidsmarkt en te zorgen dat onze ondernemers aantrekkelijker werkgevers zijn of worden.
- Een inventarisatie van de recreatieve routes, met als doel deze op te knappen waar nodig. We streven uiteindelijk naar de hoogste kwaliteit.
- Het ontwikkelen van een toeristische, handzame plattegrond voor alle verblijfsgasten in Roerdalen.

Via de Samenwerking Midden-Limburg (SML) hebben we in 2023 het uitvoeringsprogramma van de Regiovisie Recreatie en Toerisme Midden-Limburg verder uitgewerkt. In 2024 gaat het om de volgende projecten:

- Ontsluiten van erfgoed met belevingswaarde en cultuurroutes (thematische ontsluiting, eventueel in combinatie met lange en korte routes)
- Toeristische overstappunten 'Limburgse Eikpunten' (parkeerhubs, strategische parkeerlocaties)
- The Big Five¹: één concept (bovenregionale aantrekkingskracht door thematische binding, samenhang en uniformiteit tussen vijf Midden-Limburgse natuurgebieden)
- Beleidsmatige stuurinformatie (provinciale datatool voor toeristisch-recreatieve data in Limburg)
- Vitale verblijfsrecreatie (vitaliteitsmanager die inzicht geeft in de toekomstbestendigheid van het aanbod en handreikingen doet voor verdere ontwikkeling)
- Adviesrapportage Regiopromotie (bepalen plan van aanpak richting 2030)

In 2023 is het project 'Realisatie Netwerk Grensoverschrijdende Ruiterroutes' (RNGR), samen met de deelnemende partijen, volledig uitgewerkt en voor cofinanciering ingediend onder INTERREG VI. Na de gunning kan worden overgegaan tot uitvoering van het plan in 2024.

We onderzoeken ook de haalbaarheid van een extra rolstoelpad in onze gemeente en het opknappen van het huidige rolstoelpad op de Meinweg.

In 2023 is de samenwerking met de gemeente Roermond geïntensiveerd. Dit heeft ertoe geleid dat we met ons industrieterrein Roerdalen gaan aansluiten bij het ambitiedocument 'Bedrijventerreinen van de toekomst'. In 2024 zal dit tot de eerste quick-wins kunnen leiden. Ook starten we in 2024 een pilot met het platform Weareroermond.nl om het wonen, werken, leren en beleven in onze gemeente te promoten.

5.9 Bedrijfsvoering

We zorgen voor aanpassingen in het gemeentehuis zodat samenwerken en digitaal werken makkelijker wordt. Het aantal werkplekken wordt kleiner. Dat kan omdat we hybride blijven werken en veel medewerkers deels thuis blijven werken. We ondersteunen medewerkers om te zorgen dat de thuiswerkplek voldoet aan de arbo-richtlijnen.

Organisatieontwikkeling

De krapte op de arbeidsmarkt maakt het steeds lastiger om vacatures in te vullen. Om als kleine gemeente aantrekkelijk te blijven investeren we in organisatieontwikkeling en in onze medewerkers. De effecten van het regulier functieonderhoud verwerken we in de begroting 2024. Daarnaast voeren we de motie van de gemeenteraad uit om te zorgen dat de functiewaardering gelijk is aan vergelijkbare gemeenten. De resultaten hiervan leggen we voor aan de raad als onderdeel van de begrotingsbehandeling.

Onze manier van werken verandert. Maatschappelijke vraagstukken vereisen een samenhangende aanpak, dus niet afzonderlijk benadert vanuit de diverse beleidsvelden. We gaan steeds meer opgabegericht werken. We starten in 2024 in een nieuwe organisatieopzet. We houden daarbij rekening met de opdracht om de organisatiekosten te verkleinen. Waar mogelijk bouwen we inhuur van tijdelijk personeel af. Daar waar sprake is van structurele inhuur, bijvoorbeeld vanwege taakuitbreiding, zetten we inhuur om in vaste formatie.

Informatievoorziening

Om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving en onze ambities voor de dienstverlening te halen moeten we de toegankelijkheid van de informatie verbeteren. We geven prioriteit aan de kwaliteit van de archivering en wettelijke taken.

¹De Big Five = Kempenbroek, NP De Groote Peel, NP De Meinweg, Rivierpark Maasvallei en Leudal.

6. Financiële positie

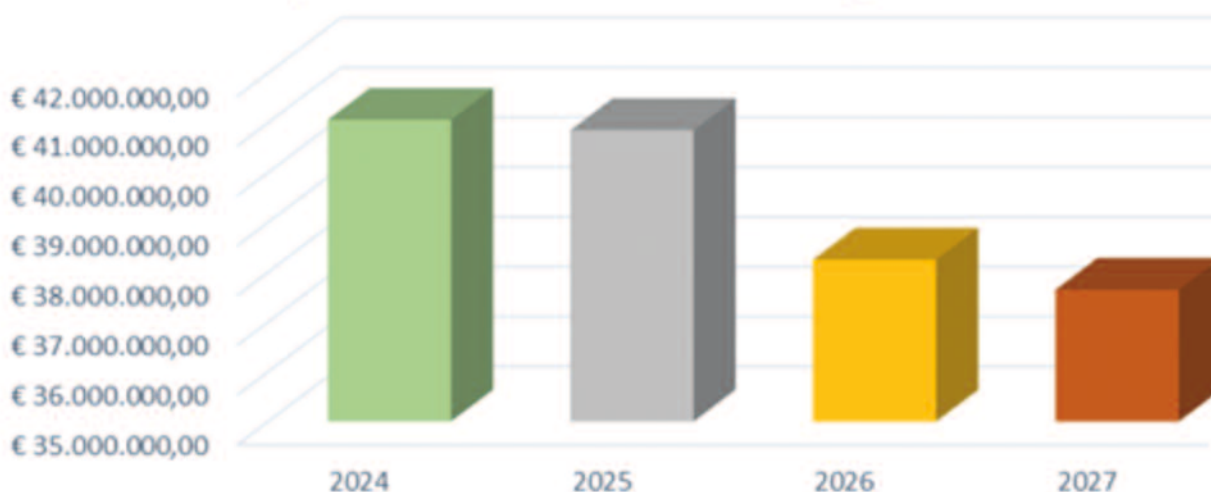
We willen een begroting die structureel op orde is. Waarin inkomsten en uitgaven met elkaar in balans zijn. Ook willen we voldoende weerstandscapaciteit hebben om risico's op te kunnen vangen en een schuldenniveau dat op een acceptabel niveau ligt. Dit willen we uiterlijk in 2024 op orde hebben. Vanaf 2026 zien we een grote afname van de rijksbijdrage via het gemeentefonds. Zonder aanpassing van deze rijksbijdrage is het onmogelijk om een sluitende meerjarenbegroting te krijgen.

Zoals we hebben aangegeven in het hoofdstuk maatschappelijk ontwikkeling hebben we te maken met grote financiële onzekerheden. Daarnaast hebben de opgaves waar we als gemeente voor staan een impact op onze financiële positie.

In 2023 zijn we afgestapt van het uitgangspunt dat de algemene inflatie 0% zou zijn, omdat dit niet meer reëel was. Ook dit jaar voorzien we prijsstijgingen,

onder meer als gevolg van de resultaten van de cao onderhandelingen in diverse branches. We houden voor de doorrekening van de prijsinflatie rekening met de raming van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2023. Vanwege de grote onzekerheden hebben de post onvoorzien in 2023 incidenteel verhoogd. We stellen voor dit ook in 2024 te doen, zodat we beter in staat zijn om tegenvallers op te vangen.

Verloop Gemeentefondsuitkering Roerdalen

Kaders en 'spelregels' begroting 2024 2027

Voor het opstellen van de begroting 2024 en de meer jarenbegroting 2025 2027 stellen we voor de volgende uitgangspunten te hanteren:

- We streven in principe naar een structureel en reëel sluitende begroting. Dit is onmogelijk in meerjarig perspectief (meerjarenbegroting) als gevolg van de sterk dalende gemeentefondsuitkering vanaf 2026;
- Wij conformeren ons aan de provinciale richtlijnen zoals deze zijn opgetekend in hun jaarlijkse begrotingsbrief;
- We gaan voor exploitatiebudgetten uit van een kostenstijging van 3.9% als algemeen inflatiepercentage conform CBP raming maart 2023 prijs materiële overheidsconsumptie. Voor contractuele afspraken worden de kosten conform deze afspraken verhoogd;
- Voor infrastructurele investeringen gaan we uit van een stijging van 15% vanaf 2022 conform de stijging bij recente aanbestedingen. Voor 2024 wordt uitgegaan van de algemene indexering conform het CPB;
- De post onvoorzien 2024 is geraamd op incidenteel €150.000, . Vanaf 2025 wordt de raming weer structureel €75.000, ;
- Voor de ontwikkeling van de loonkosten gaan we uit van 5,2% conform CPB raming maart 2023 loonvoet sector overheid;
- Wegens verwachte prijsontwikkelingen en toenemende zorgvraag wordt er voor het sociaal domein een index van 4.8% conform CPB raming maart 2023 gebruikt;
- Voor de onroerende zaakbelasting gaan we mini maal uit van een opbrengstenstijging zoals deze al in het meerjarig perspectief van Roerdalen in Balans is opgenomen. De OZB opbrengst wordt bijgesteld als gevolg van volume aanpassingen van woningen;
- We doen bij de begroting een voorstel over de hondenbelasting;
- We hanteren een rekenrente van 3,5% over het financieringstekort;
- De algemene uitkering ramen we op basis van de meicirculaire 2023;
- Voor de streefwaarden voor de bepaling van de financiële positie gebruiken we de signaleringswaarde uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de provincie;
- We zijn kritisch op de kostenstijgingen bij verbonden partijen.

6.1 Budgettaire context

Na vaststelling van de begroting 2023-2026 zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de exploitatie. Deze staan in onderstaand overzicht.

* = is negatief effect op begrotingssaldo/* = positief effect op begrotingssaldo

Kadernota 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Saldo primaire begroting 2023-2026	2.195.198	2.113.510	-498.605	-911.179
1. Raadsbesluiten				
Septembercirculaire 2022	-116.647	-431.053	339.164	-1.015.498
BW 2023-1 servicecentrum MER	-73.100	-73.100	-73.100	-73.100
Tijdelijke vervoerskosten gymnastiekonderwijs basisschool Vlodrop	-25.000	-15.000	-	-
1. Totaal Raadsbesluiten	-214.747	-519.153	266.064	-1.088.598
2. Financiële ontwikkelingen o.a. gemeentefonds				
Decembercirculaire 2022	-76.893	-76.701	-71.788	-69.294
Verwachte bijstelling gemeentefonds voor loon- en prijsindexering	1.714.594	1.707.821	1.741.992	1.707.137
Vervallen dividend obligaties m.i.v. 2026	-	-	-72.000	-72.000
Dividend Enxiss Holding N.V. (advies Provincie)	-156.000	-58.000	-58.000	-58.000
Dividend Bank Nederlandse Gemeenten (advies Provincie)	4.000	4.000	4.000	4.000
2. Totaal financiële ontwikkelingen gemeentefonds	1.485.701	1.577.120	1.544.204	1.511.843
3. Aanpassing bijdragen gemeenschappelijke regelingen				
Veiligheidsregio Noord Limburg (VRLN)	-296.858	-306.712	-316.566	-316.566
Westrom	-14.451	-202.024	-207.167	-238.856
Servicecentrum MER	-428.332	-456.243	-456.243	-456.243
Servicecentrum MER loonkosten ontwikkeling 5,2%	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Belastingsamenwerking gemeenten en Waterschappen (BsGW); exclusief harmonisatie	-24.691	-31.814	-35.814	-45.814
Omnibuzz	-29.981	-38.746	-46.496	-58.928
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Noord- en Midden Limburg	28.886	28.912	28.965	28.965
3. Totaal aanpassing bijdragen gemeenschappelijke regelingen	-1.115.427	-1.356.627	-1.383.321	-1.437.442
4. Indexering en prijsstijging				
Ontwikkeling loonkosten o.b.v. CPB-raming loonvoet sector onderheid met 5,2%, inclusief inhuur Westrom	-496.000	-496.000	-496.000	-496.000
Prijsontwikkelingen zorgvraag sociaal domein o.b.v. CPB-raming 4,8%	-385.000	-385.000	-385.000	-385.000
Algemene indexering o.b.v. CPB-raming prijs materiële overheidsconsumptie met 3,9%	-399.000	-399.000	-399.000	-399.000
4. Totaal algemene inflatie en prijsstijgingen	-1.280.000	-1.280.000	-1.280.000	-1.280.000
5. Bijstellingen bestaand beleid sociaal domein				
Niet realiseren geplande besparing omvorming sociaal domein incl. toename kostenstijging jeugdzorg	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000
Informatievoorziening	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Onderwijs taken	-32.000	-32.000	-32.000	-32.000
Bijstellen rijksvergoeding bijstandsuitkeringen	-265.000	-265.000	-265.000	-265.000
Armoedebestrijding	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000
5. Totaal bijstellingen bestaand beleid sociaal domein	-1.207.000	-1.207.000	-1.207.000	-1.207.000
6. Bijstellingen bestaand beleid bedrijfsvoering en bestuur				
Effect organisatieontwikkelingen en functieonderhoud (incl. ingroeimodel)	-60.000	-100.000	-140.000	-180.000
Kapitaallasten van reeds genomen raadsbesluiten	-	-115.750	-115.750	-115.750
Accountantskosten	-15.873	-15.873	-15.873	-15.873
6. Totaal bijstellingen bestaand bedrijfsvoering en bestuur	-75.873	-231.623	-271.623	-311.623
7. Inzet reserves				
Aanwenden reserve afdekking tekorten	212.148	-	-	-
7. Totaal inzet reserves	212.148	-	-	-
Bijstellingen volgens kadernota	-2.195.198	-3.017.283	-2.331.676	-3.812.820
Begrotingssaldo 2024-2027 bestaand beleid	-	-903.773	-2.830.281	-4.723.999

6.1.1 Toelichting

De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering laat een positief beeld zien voor de eerste jaren, waarna in 2026 een omslag plaatsvindt.

De bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen is bijgesteld op basis van de concept begrotingen die zijn hebben ingediend.

We blijven een stijging zien in de kosten voor het Sociaal Domein. Dit komt door de indexering van de loonkosten, maar ook door de nog steeds toenemende vraag naar hulp. We stellen voor het tekort in 2024 op te vangen door een onttrekking uit de daarvoor gevormde reserve 'Afdekking Tekorten'.

6.1.2 Saldo verloop

Het financiële beeld ziet er verre van rooskleurig uit. Het was al duidelijk dat er vanaf 2026 een aanzienlijk begrotingstekort ontstaat. Dat is het gevolg van de onzekerheid die het Rijk creëert om ná 2025 de algemene uitkering uit het Gemeentefonds drastisch te verlagen. Het jaar 2024 sluit met een beperkt tekort. Dat willen we opvangen door de reserve 'Afdekken Tekorten' in te zetten. We informeren de raad nog voor de behandeling van de Kadernota over de uitkomsten van de meicirculaire 2023.

uitgave mei 2023

Gemeente Roerdalen

tekst

Gemeente Roerdalen

foto's

Bob Luijks

Gisela Goldsmits

Anki Riteco

Jos Nacken

Joyce Hendriks

Ruud Sneijders

John Peters

Petra Lenssen

Leon Frenken

vormgeving

hoenenenvandooren.nl

gemeente roerdalen

bezoekadres Schaapsweg 20, 6077 CG Sint Odiliënberg

postadres Postbus 6099, 6077 ZH Sint Odiliënberg

telefoon 0475 538 888 e mail info@roerdalen.nl

website www.roerdalen.nl